

A 2023-tól induló új Közös Agrárpolitika támogatási rendszere

Dr. Vásáry Miklós

Agrárminisztérium

Támogatáspolitikai Főosztály

Pér - 2022. november 10 .

Az előadás felépítése

1. A támogatások aktuális kérdései - 2022
2. A Stratégiai terv elfogadásának állapota;
3. A közvetlen támogatások 2023-tól – Horizontális elemek;
4. A közvetlen támogatások 2023-tól – Támogatási jogcímek;
5. Az Agro-ökológiai program bemutatása;
6. Felkészülés a 2023-as indulásra.

1. A támogatások aktuális kérdései - 2022

Területalapú támogatás - 2022. évi kérelmek*

- Összes területalapú támogatást igénylő: 157 787 termelő
- Igényelt alaptámogatás (SAPS) jogosult területe: 4,95 millió hektár

Egyes jogcímek értéke

Jogcím megnevezése	euró/hektár	forint/hektár (422,18 Ft/euró árfolyam)
Alaptámogatás (SAPS)	141,4,	59 708
Zöldítés	78,75	33 246
Alaptámogatás+zöldítés	220,18	92 954
Fiatal gazdák támogatása	67,9	28 666

* Megjegyzés: előzetes adatok, MÁK 2022,

Termeléshez kötött támogatások értékei - 1. (2022. évi kérelmek tükrében*)

Megnevezés	Kérelemszám	Igényelt terület	Fajlagos támogatás
	darab	ha	forint, 422,18 Ft/EUR
Cukorrépa	364	9 567	342 539
Rizs	53	2 324	352 524
Ipari zöldség	3 188	50 995	92 196
Zöldség	5 172	21 791	95 032
Ipari olajnövény	370	4 628	125 139

*A kérelmezett adatok alapján készült modellszámítás során becsült érték. A Kincstár ellenőrzése alapján az összegek változhatnak.

Termeléshez kötött támogatások értékei - 2. (2022. évi kérelmek tükrében*)

Megnevezés	Kérelemszám	Igényelt terület	Fajlagos támogatás
	darab	ha	forint, 422,18 Ft/EUR
Gyümölcs extenzív	9 790	35 770	111 952
Gyümölcs intenzív	3 698	18 690	147 367
Szemes fehérje	3 431	73 735	74 760
Szálas fehérje	17 928	194 874	28 287

*A kérelmezett adatok alapján készült modellszámítás során becsült érték. A Kincstár ellenőrzése alapján az összegek változhatnak.

Termeléshez kötött támogatások értékei – 3. (2022. évi kérelmek tükrében*)

Megnevezés	Kérelemszám	Igényelt egyed	Fajlagos támogatás
	darab	darab	forint, 422,18 Ft/EUR
Anyajuh	7 235	750 447	12 008
Anyatehén	8 120	236 498	60 621
Hízottbika	4 912	91 617	20 120
Tejhasznú tehén	3 325	210 022	134 576

* A kérelmezett adatok alapján készült modellszámítás során becsült érték. A Kincstár ellenőrzése alapján az összegek változhatnak.

2022. évi kérelmek alapján kifizetett összegek 11.03-ig

AGRÁRMINISZTERIUM

Megnevezés	Időszak végéig halmozott összeg (milliárd Ft) Összesen
Fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás igénylése	0,652
Kisgazda támogatás igénylése	2,212
Termeléshez kötött tejhasznú tehén támogatása	10,997
Területalapú támogatás	98,541
Zöldítés támogatás igénylése	18,152

2. A Stratégiai terv elfogadásának állapota

A KAP Stratégiai Terv elfogadásának lépései

Időpont	Mérföldkő
2021.12.30	A hazai KAP Stratégiai Terv benyújtása.
2022.01-03.	KAP Stratégiai Tervek bizottsági értékelése.
2022.04.04.	A magyar KAP Stratégiai Terv értékelése egy 424 megállapítást tartalmazó levél megküldésével zárult (Observation Letter).
2022.04-10.	KAP Stratégiai Tervek tárgyalása a tagállamokkal. A magyar KAP ST tárgyalása során 27 szakértői, 3 államtitkári és 2 miniszteri találkozóra került sor.
2022.09. (újra benyújtás) és 2022.11. (jóváhagyás)	A magyar KAP ST elfogadása a második tagállami körben várható, előreláthatólag november első felében. (FR, ES, PT, PL, DK, IE, FI, LU, AT)
2022. 11. 07.	Az Európai Bizottság elfogadta Magyarország KAP Stratégiai Tervét

3. A közvetlen támogatások 2023-tól

– Horizontális elemek

Új KAP Stratégiai Terv beavatkozás típusai (2023-2027)

Közvetlen támogatás I. pillér

- Alap jövedelem támogatás (BISS)
- Agro-ökológiai Program (AÖP)
- Fiatal gazdák támogatása (CIS-YF)
- Termeléshez kötött támogatások (CIS)
- Redisztributív kifizetés (CRISS)

Ágazati programok (méhészet, zöldség-gyümölcs, szőlő-bor)

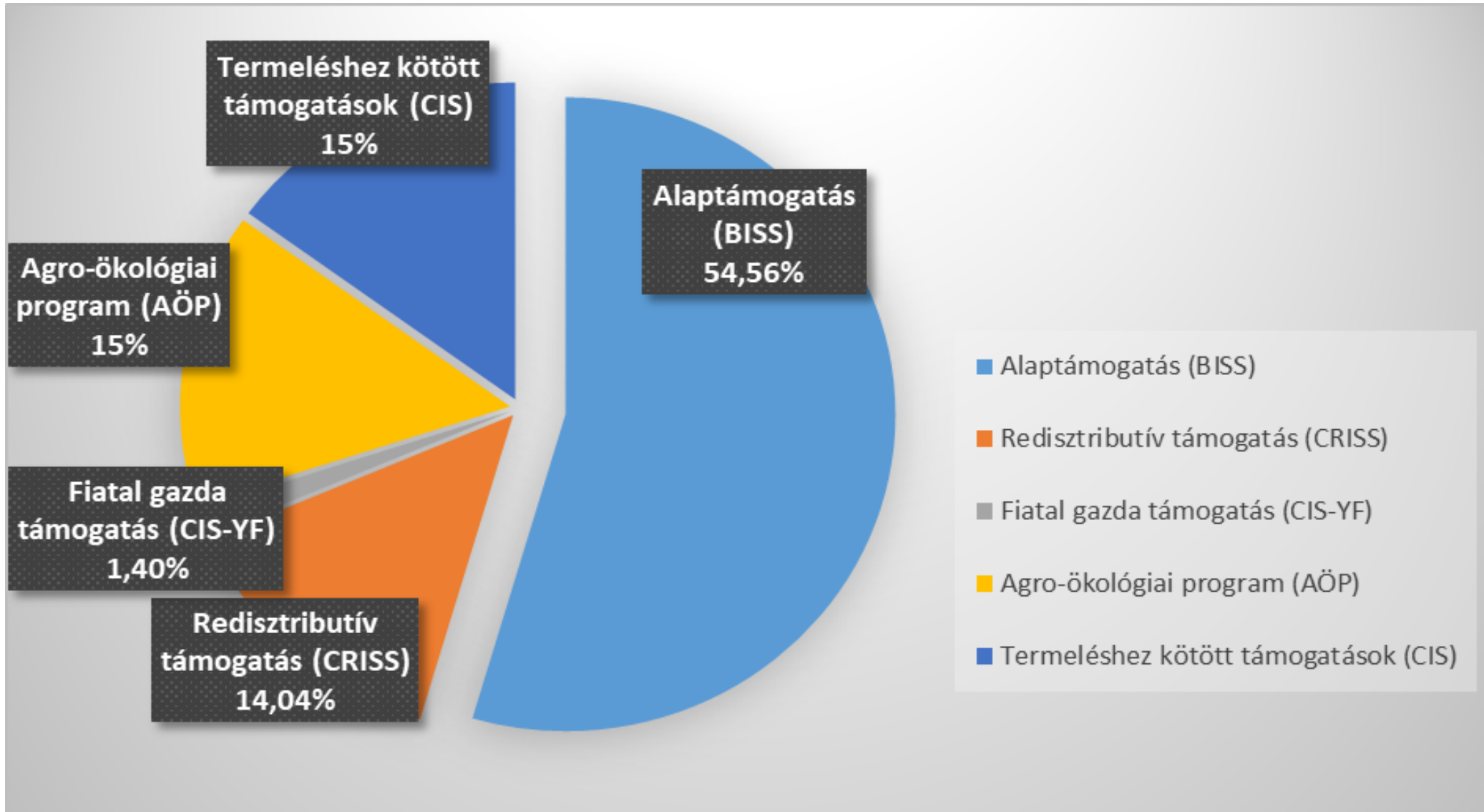
Vidékfejlesztés II. pillér

- Agrár-környezetgazdálkodás (AKG)
- Ökogazdálkodás
- Natura 2000 kompenzáció
- Erdészeti intézkedések
- Beruházások
- Együttműködés
- Kockázatkezelés
- Fiatal gazdák támogatása
- Tudásátadás és információcsere

KAP I. pillér közvetlen támogatások változása

2022		2023
SAPS		Alaptámogatás
Zöldítés		Agro-ökológiai alapprogram (AÖP) (önkéntes)
Fiatal gazda támogatás		Fiatal gazda támogatás
Termeléshez kötött támogatás		Termeléshez kötött támogatás
VAGY Kistermelői támogatás		Kistermelői támogatás
Átmeneti nemzeti támogatás (nemzeti forrásból finanszírozott)		Redisztributív támogatás
		Átmeneti nemzeti támogatás (nemzeti forrásból finanszírozott)

Új KAP (2023-2027) I. pillér közvetlen támogatások

- **Cél:** kiszűrni azokat, akik a minimális szintű mezőgazdasági tevékenységet sem végeznek.
- Automatikusan aktív gazdának minősülnek:
 - a **természetes személyek**;
 - a legalább 10 hektár mezőgazdasági területtel rendelkező **jogi személyek**;
 - a 10 hektárnál alacsonyabb mezőgazdasági területtel rendelkező jogi személyek, amennyiben az élelmiszerlánc-felügyeleti információs rendszerben (FELIR), mint mezőgazdasági tevékenységet végző szervezet nyilvántartásba vételre került;
 - **négy speciális működési forma:** egyházak, önkormányzatok, oktatási intézmények és a mezőgazdasághoz köthető non-profit szervezetek („*pozitív lista*”).
- Ha egy jogi személy a fenti lépések után sem tekinthető aktív mezőgazdasági termelőnek, **bizonyíthatja** minimális szintű mezőgazdasági tevékenységét (az előző évi mezőgazdasági árbevétele meghaladja az előző évi éves nettó minimál bér felét).
- A korábban alkalmazott **negatív lista megszűnik**.

Új KAP I-II. pillér: Támogatható terület bővítése (AÖT)

AGRÁRMINISZTERIUM

- Uniós rendeletervezet ad rá lehetőséget
- HMKÁ előírások, AÖP, Natura 2000 előírások, területpihentetés, stb. miatt a **„régi” alapfogalomnak nem megfelelő, de értékes területek**
- Hazai megközelítés:
 - Jelenleg nem támogatott, de agro-ökológiai szempontból értékes biotópok (vizenyős területek, fasorok, stb.) bevonása
 - Jelenleg támogatott területen új agro-ökológiai területek létrehozása
- **Jogszerű földhasználat!**
- Segíti az új zöld elvárásoknak való megfelelésben is.
- A gazdáknak nem lesz érdekük ezeket a területeket szántóvá alakítani, illetve új területeken alakulhatnak ki tájképi, nem termelő elemek (vízmegtartás és talajkímélés).
- A felszínborítási adatbázisok alapján, figyelembe véve a tulajdonosi, illetve földhasználati jogosultságok heterogenitását is, a várható területnövekedés 100.000 hektár körül valószínűsíthető.

Új KAP I-II. pillér: Kiterjesztett kondicionalitás 1.

- Meg kell felelni a jogszabályan foglalt gazdálkodási követelményeknek (**JFGK** – 11 darab) és a földterület helyes mezőgazdasági és környezeti állapotára (**HMKÁ** – 9 darab) vonatkozó elvárásoknak.
- A zöldítés korábbi elemei közül az **állandó gyepterületek fenntartása**, a **terménydiverzifikáció/vetésforgó** és az **ökológiai fókuszterületek (EFA) kijelölése** beolvadnak az alapfeltételek közé.
- A zöldítés elemei a korábbi 30%-tól eltérően **az összes közvetlen támogatás és területalapú vidékfejlesztési kifizetés előfeltételévé válnak.**
- **Új elemek:**
 - Foszfátok diffúz szennyezése elleni intézkedések
 - Vizes élőhelyek és tőzeglápok védelme *(leghamarabb 2024-től)*
 - Fenntartható növényvédőszer-használat

Éghajlatváltozás

- HMKÁ 1 - Állandó gyepterületek megőrzése tagállami szinten
- HMKÁ 2 - A vizes élőhelyek és a tőzegláp minimális védelme, megőrzése (2025-től)
- HMKÁ 3 - Tarlóégetés tilalma

Víz

- JFGK 1 - vízkészletek védelmére vonatkozó szabályozás, illetve a foszfátok diffúz szennyező forrásainak ellenőrzésére vonatkozó kötelező követelmények
- JFGK 2 - a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelmére vonatkozó hazai szabályozás – Nitrát HMGY előírások
- HMKÁ 4 - vízvédelmi sávokra vonatkozó szabályozások

Új KAP I-II. pillér: Kiterjesztett kondicionalitás 3.

Talajvédelem és talajminőség

- HMKÁ 5 - Talajvédelemre és az erózió megfékezésére vonatkozó termőhely-specifikus minimális földgazdálkodással kapcsolatos előírások
- HMKÁ 6 - Minimális talajborítás fenntartása
- HMKÁ 7 - Vetésváltási szabályok

Biodiverzitás és tájkép

- JFGK 3 - Natura 2000, vadon élő madarak védelmére vonatkozó hazai szabályozás
- JFGK 4 - Natura 2000, élőhelyvédelemre vonatkozó hazai szabályozás
- HMKÁ 8 - Nem termelő elemek fenntartása a szántóterületek bizonyos százalékán; védett táji elemek fenntartása, bokrok és sövények vágási tilalma a madarak költési és fészkelési időszakában
- HMKÁ 9 - Natura 2000 területeken a környezetileg érzékeny állandó gyepek feltörésének tilalma

4. A közvetlen támogatások 2023-tól

– Támogatási jogcímek

Területalapú alaptámogatás 1.

- A fenntarthatóságot elősegítő alap jövedelemtámogatás (BISS) a jelenlegi **SAPS és zöldítés támogatás helyébe lép.**
- Cél: a mezőgazdasági üzemek számára **kiszámítható, alapszintű hektáronkénti jövedelemtámogatás biztosítása.**
- Mivel a területalapú alaptámogatás (BISS) maradék elven számolódik (mint a jelenlegi SAPS), ezért a többi közvetlen támogatási intézkedés a BISS lehetséges keretösszegét és hektáronkénti fajlagos mértékét befolyásolja.

- Jogosultsági feltétel:
 - aktív mezőgazdasági termelő (természetes és jogi személy) státusz;
 - adott évben az egységes kérelem keretében kérelmet nyújt be;
 - **legalább 1 hektár támogatható területtel** rendelkezik;
 - **meg kell felelni a kondicionalitás feltételeinek** és
 - az igényléssel érintett földterület vonatkozásában jogszerű földhasználónak minősül.
- Éves keret: 735,3 millió EUR, a támogatás várható **fajlagos értéke** (a jogosult területek nagyságától függően) **147 euró/hektár** körül alakulhat.

A fenntarthatóságot elősegítő, átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás (redisztributív támogatás, CRISS) 1.

GRÁRMINISZTERIUM

- Cél: a közvetlen **támogatások igazságosabb eloszlása**, a kis- és közepes gazdaságok számára történő átcsoportosítása, az üzemek első hektárjainak emelt szintű támogatása.
- Megszűnik a jelenlegi részleges (degresszió) és a teljes (capping) támogatás elvonás és a kistermelői támogatási rendszer.
- Éves keret: 189,1 millió EUR.
- **Kedvezményezettek köre:**
 - azon gazdálkodók (természetes és jogi személyek), akik alaptámogatásra jogosult területtel rendelkeznek
 - azon gazdálkodók, ahol az alaptámogatásra jogosult terület az adott kérelmezési év tekintetében nem haladja meg az 1 200 hektárt.

A fenntarthatóságot elősegítő, átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás

(redisztributív támogatás, CRISS) 2.

- A támogatás tervezett mértéke:
 - **első sáv:** Az első hektárokra, **10 hektárig 80 euró/hektár,**
 - **második sáv:** 10-150 hektárig pedig **40 euró/hektár.**

A sávokon belüli évenkénti fajlagos értékek, az adott évi üzemszerkezet függvényében módosulhatnak. **Az összege az alaptámogatáson felül értendő.**

Példa: Egy 160 hektár alaptámogatásra jogosult területtel rendelkező gazdaság a következő megosztásban lehet jogosult a redisztributív kifizetésre:

1. sáv ($10 \cdot 80$ euró) +
2. sáv ($140 \cdot 40$ euró) = 6 400 euró.

(A 150 hektárt meghaladó területre nem jár már redisztributív kifizetés.)

- Cél: a generációváltás előmozdítása
- Feltételek:
 - az első kérelem benyújtásakor **40 évnél nem idősebb** gazdálkodó (természetes vagy jogi személy),
 - az első EK benyújtást **követő 5 évig kaphatja**,
 - **minimális képzettségi előírást vagy 2 év releváns munkatapasztalatot** kell igazolni,
 - a **területi korlát 300 hektár**.
- A támogatás várható **fajlagos** értéke **157 euró/hektár** körül alakulhat
- Aki jelenleg részesül ilyen támogatásban és még nem telt le az öt éves részvételi időszak, valamint ha megfelel a kibővített feltételeknek. akkor 2023-tól az új rendszerben is részt vehet.

Termeléshez kötött támogatás 1.

- **Cél:** Az érzékeny, nehézségekkel küzdő ágazatok célzott támogatása.
- Éves keret: 202 millió EUR
- A támogatott ágazatok köre (13 jogcím) nem változik.
- Az ágazati forrásfelosztás és a jogosultsági feltételek csak kis mértékben módosulnak.

Termeléshez kötött támogatás 2.

Főbb változások:

- Az étkezési burgonya termeléshez kötött támogathatósága megszűnik.
- Az **ipari zöldségnövények** között csak a csemegekukorica és a zöldborsó félék maradnak, a többi kultúra a zöldségnövények közé kerül át.
- Az intenzív gyümölcs és a szemes fehérjenövény **forrása emelkedik.**
- A termeléshez kötött támogatások igénybevételének is alapfeltétele lesz a megerősített **környezeti kondicionalitás** előírásainak betartása.
- A **víz keretirányelvvel való összhang**, mint elvárás!
- A **minősített szaporítóanyag** használatának kiterjesztése (rizs, cukor).
- A **hízott bika** jogcím esetében központi lajstromszámmal ellátott tenyészbika használata lesz az előírás.

Termeléshez kötött támogatás 3.

Jogcím	Keretterv – 2022 (millió EUR)	Új keretterv – 2023- tól (millió EUR)	Változás, (millió EUR)
Cukorrépa	7,762	7,915	0,153
Rizs	1,941	1,979	0,038
Ipari zöldség	11,136	15,620	4,484
Zöldség	4,905	6,455	1,550
Ipari olajnövény	1,372	0,740	-0,632
Gyümölcs extenzív	9,485	6,063	-3,422
Gyümölcs intenzív	6,524	6,653	0,129
Szálas fehérje	13,057	10,985	-2,072
Szemes fehérje	13,057	15,962	2,905
Anyajuh	21,346	21,767	0,421
Anyatehén	33,959	34,631	0,672
Hízottbika	4,366	5,061	0,695
Tejhasznú tehén	66,947	68,274	1,327
ÖSSZESEN	200,000	202,000	2,000

Termeléshez kötött támogatás 4.

AGRÁRMINISZTERIUM

Termeléshez kötött támogatások (CIS)	Becsült fajlagos érték ha vagy egyed	
	EUR	Forint*
Cukorrépa termesztés	653	257 978
Rizstermesztés	728	287 734
Zöldségnövény termesztés	241	95 286
Ipari zöldségnövény termesztés	326	128 592
Ipari olajnövény termesztés	110	43 288
Extenzív gyümölcsstermesztés	159	62 999
Intenzív gyümölcsstermesztés	373	147 525
Anyajuhtartás	28	11 226
Anyatehéntartás	140	55 280
Hízott bika	54	21 468
Tejhasznú tehéntartás	317	125 211
Szemes fehérjetakarmány-növény termesztés	233	91 984
Szálás fehérjetakarmány-növény termesztés	64	25 347

5. Az Agro-ökológiai program bemutatása

Agro-ökológiai Program (AÖP) 1.

- **Cél:** a jelenlegi zöldítéshez hasonló, minden gazdálkodó számára elérhető támogatás.
- **Feltételek:**
 - Új, **AKG típusú** támogatás az I. pillérben, tagállami szinten kötelező, de gazdálkodói szinten **önkéntes**.
 - **Éves, hektáronkénti termeléstől elválasztott** kifizetés.
 - A **minimum-követelményeken túlmutató**, az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatok alkalmazása.
 - A támogatás a feltételek és a választott jó gyakorlatok betartása esetén a **mezőgazdasági üzem teljes területére jár** hektár alapon.
 - Az egyes jó gyakorlatok különböző pontértéket kapnak (1 v. 2)
 - A mezőgazdasági üzemen belül minden tényleges hasznosítási módra (szántó, gyeplé, ültetvény) vonatkozóan **legalább 2 pont értékű előírást kell választani**.

Agro-ökológiai Program (AÖP) 2.

Feltételek:

- Küszöbértékek: szántó, gyep 5 ha felett; ültetvény 1 ha felett
- 10 ha alatt kizárólag a domináns használatra kell előírást választani.
- Gazdálkodási Napló elektronikus vezetése

Jó gyakorlatok kiemelt célterületei:

- Talajvédelem – talajtakarás, terménydiverzifikáció, talajmegőrző gazdálkodás, szervesanyag pótlás
- Biodiverzitás védelme – beporzók védelme, nem termelő területek fenntartása, táblaméret korlátozása, állandó gyepek fenntartása üzemi/parcella szinten

A tagállami éves közvetlen támogatási keret 15%-át (202 M €) fordítjuk erre a jogcímre. Ha 2,5 millió hektárral vesznek részt a termelők, akkor az AÖP hektáronként plusz 80 euró (*min. 65, max. 105*) támogatást jelenthet.

Választható gyakorlatok SZÁNTÓN 1.

Gyakorlat	Pontérték	Környezeti előny
Nyári, őszi betakarítású kultúrák után talajtakarás legalább feb. 28-ig.	1	talajok szénmegkötő képessége, védelem az erózió káros hatásaitól, talajnedvesség
Emelt szintű terménydiverzifikáció.	1	kevesebb talajzsarolás, bruttó tápanyagmérleg javulása, mérsékeltebb peszticidhasználat
Emelt szintű „EFA”, szántóterület 10%-ának megfelelő (nem termelő elemek, ökológiai jelentőségű másodvetések, N-megkötők).	2	élőhelyek és tájelemek fenntartása, szénmegkötés, erózió elleni védelem
Önkéntes táblaméret-korlátozás: 30 ha.	1	mozaikos tájszerkezet, mezőgazdasági élőhelyek javuló biodiverzitása, táji struktúra diverzitása
Méhbarát növényvédelem (szerválasztás).	1	beporzók helyzetének javítása

Választható gyakorlatok SZÁNTÓN 2.

Gyakorlat	Pontérték	Környezeti előny
Karbamid műtrágya azonnali bedolgozása, illetve folyékony karbamid esetén inhibitor alkalmazása a kijuttatás során	1	ammónia-emisszió csökkentése
Talajkondicionáló, növénykondicionáló vagy N-megkötő készítmények alkalmazása (szántóterület legalább 50%-án)	1	talajok szervesanyag-készletének helyreállítása, javuló talajpotenciál és kevesebb ammónia-emisszió
Mikrobiológiai készítmények alkalmazása (szántóterület legalább 50%-án)	2	talajok szervesanyag-készletének helyreállítása, javuló talajpotenciál és talaj-biodiverzitás
Forgatás nélküli művelésmód szűkített növényvédőszer használattal	2	talajok szénkészletének megőrzése, szántóterületek ÜHG emissziójának csökkentése

Választható gyakorlatok GYEPEN

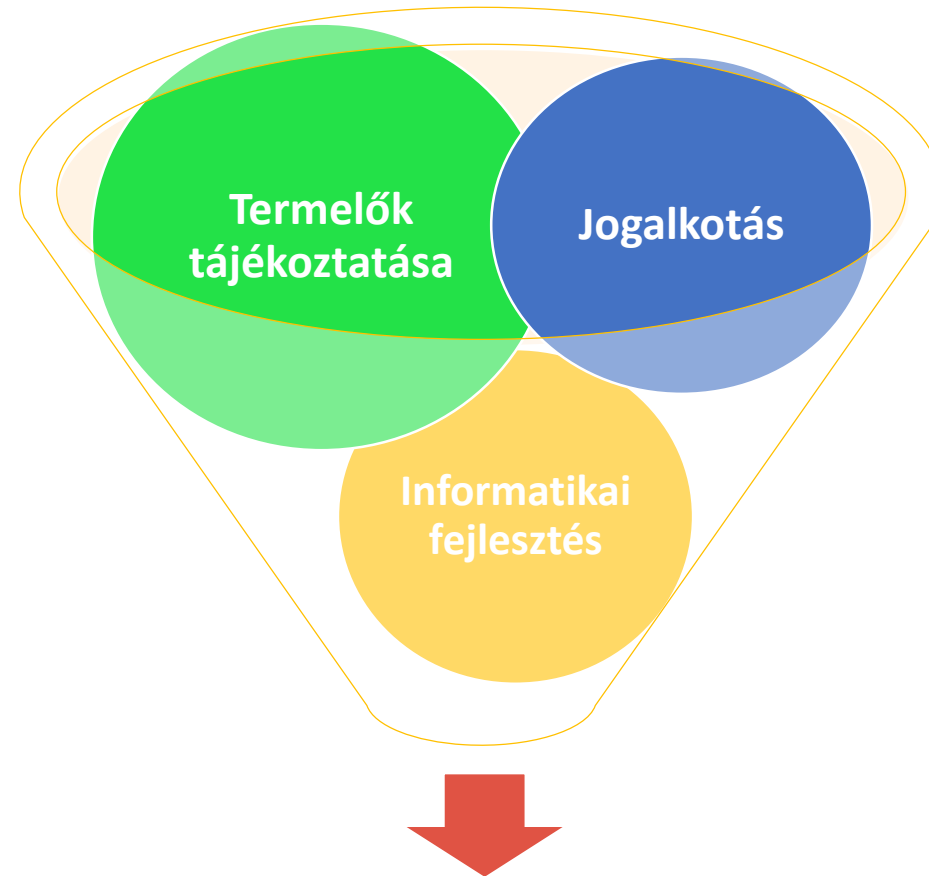
Gyakorlat	Pontérték	Környezeti előny
Az üzem gyepterületeinek megőrzése tábla szinten az előző évi állandó gyepterületekhez viszonyítva.	1	fokozott szénmegkötés a mezőgazdasági területeken, biodiverzitás megőrzése
Pásztoroló vagy szakaszos legeltetés a gyepterület legalább 50 %-án legeltetési terv készítése mellett	2	túllegeltetés elkerülése
A gyepek legalább évi egyszeri kaszálása	1	becserjésedés elkerülése, megfelelő fajösszetétel
Kizárólag alternáló kasza használata	2	Ízeltlábúak, kisebb fajok védelme
Bálacsomagolás fóliával tilos	1	Ízeltlábúak, kisebb fajok védelme

Választható gyakorlatok ÜLTETVÉNYEKBEN

Gyakorlat	Pont	Környezeti előny
Mikroöntözési technológiák alkalmazása (ültetvényterület legalább 50%-án).	2	vízkészletek fenntartható használata
Méhbarát növényvédelem (szerválásztás)	1	beporzók helyzetének javítása
Engedélyezett biológiai ágensek alkalmazása. (ültetvényterület legalább 50%-án).	2	növényvédőszeresek használat csökkentése a nem ökológiai művelés alatt álló ültetvényterületekben is
Talajkondicionáló, növénykondicionáló vagy N-megkötő készítmények alkalmazása (ültetvényterület legalább 50%-án)	2	talajok szervesanyag-készletének helyreállítása, javuló talajpotenciál és talaj-biodiverzitás, ammónia-emisszió
Mikrobiológiai készítmények alkalmazása (ültetvényterület legalább 50%-án)	1	talajok szervesanyag-készletének helyreállítása, javuló talajpotenciál és talaj-biodiverzitás
Ültetvények talajtakarása mulcsozással, egyéves sorköztakaró növények termesztésével	1	talajok szénmegkötő képessége, védelem az erózió káros hatásaitól, talajnedvesség
Ültetvények talajtakarása évelő kultúrák fenntartásával, gyepesítéssel	2	talajok szénmegkötő képessége, védelem az erózió káros hatásaitól, talajnedvesség
Karbamid műtrágya azonnali bedolgozása, illetve folyékony karbamid esetén inhibitor alkalmazása	1	ammónia-emisszió csökkentése

6. Felkészülés a 2023-as indulásra

Új rendszer biztonságos indulása

Köszönöm a figyelmüket!